

CONSIDERAȚII REFERITOARE LA STANDARDUL PROBATOR ÎN LUAREA MĂSURILOR PREVENTIVE PRIVATIVE DE LIBERTATE



Av. Ioana Ovedenie

Abstract: *The present work focuses on the analysis of the general conditions for taking preventive measures, in order to clarify the issues that are ambiguous in the contemporary regulation. Starting from the guarantees established conventionally, I highlighted the main interpretations of the ECHR jurisprudence, which can offer a perspective to follow in the national judicial practice. The importance of establishing the legal standard of evidence derives from the need to corroborate the rules restricting human rights and fundamental liberties with the guarantees provided for in favour of the persons concerned by judicial proceedings. Special attention was also paid to the concepts set out in the legislation that show shortcomings in the regulation of a legal definition, in the presence of which subjective assessments would be limited.*

Keywords: preventive measures, evidence, conditions, rights

INTRODUCERE

Chintesența statelor democratice a fost sublimată, în contextul dezvoltării societății contemporane, în garanțiile prevăzute de legislațiile în vigoare atât la nivel național, cât și de standardul comunitar, în virtutea cărora s-a impus respectarea riguroasă a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Această prerogativă a favorizat concentrarea întregii activități de legiferare în sensul stabilirii unor norme care să promoveze garantarea drepturilor și a libertăților fundamentale.

Astfel, drepturile și libertățile fundamentale au cunoscut de-a lungul timpului multiple valențe prin care s-au reflectat, în esență, valorile societății, evoluând din sfera conceptelor pur teoretice în materie filosofică și căpătând aplicabilitate în practică prin filtrul garanțiilor impuse de rigorile dreptului.

În urma creării premiselor necesare promovării unei politici penale adaptate la evoluțiile cunoscute în practică, legiuitorul a răspuns în mod efectiv și plenar provocărilor, concentrându-se pe dezvoltarea unor instrumente juridice apte să vegheze și să asigure respectarea acestor drepturi și libertăți fundamentale.

Preocuparea pentru dezvoltarea unei legislații prin care să se elimine intervenția arbitrară a organelor statului în drepturile și libertățile fundamentale ale individului s-a extins din sfera internațională și în reglementările interne.

I. Reglementarea drepturilor și libertăților fundamentale

În vreme ce Convenția Europeană a Drepturilor Omului trasează cadrul normativ primordial de instituire a unui standard minimal obligatoriu de protecție a drepturilor și libertăților individuale¹, Constituția României servește drept mijloc legal suprem prin care se reflectă și consolidează principiile internaționale, afirmând valorile fundamentale umane pe care statul de drept s-a angajat să le susțină în sistemul său juridic.

Regimul european de protecție legală proclamă, prin articolul 5 din Convenție, dreptul la libertate și siguranță, în timp ce în legislația națională, inviolabilitatea libertății individuale și a siguranței persoanei este consacrată de Constituție prin art. 23. În considerarea celor două reglementări, arhitectura textului de lege prevăzut de art. 9 C. pr. pen. apare ca o transpunere a reperelor europene în legislația procesual penală, eliminând, în acest mod, ipoteza provenienței de sorginte constituțională.

Astfel, art. 9 alin. (1) C. pr. pen. prevede, cu valoare de principiu, garantarea dreptului oricărei persoane la libertate și siguranță. Cu toate acestea, alin. (2) al aceluiași text normativ admite posibilitatea restrângerii drepturilor, printr-o măsură privativă (sau restrictivă) de libertate, în mod excepțional și în condiții de legalitate. Prin aceste prevederi derogatorii se suprimă, așadar, caracterul absolut al drepturilor și libertăților enunțate, însă garanțiile instituite prin ansamblul reglementărilor în materie sunt protejate prin formularea, de ordin exhaustiv, a cazurilor legale de restrângere sau privare a libertății.

Motivarea caracterului excepțional al măsurilor preventive rezidă, în accepțiunea ansamblului jurisprudenței Curții de la Strasbourg, în raționamentul potrivit căruia persoanei prezumate nevinovată, vizată de procedurile judiciare penale, nu i se poate imputa comiterea unei infracțiuni până la pronunțarea unei hotărâri penale definitive, bazată pe ansamblul probator în cauză, care, în ipoteza unei soluții de condamnare trebuie să fie apt de a demonstra, dincolo de orice îndoială rezonabilă comiterea infracțiunii de care este acuzată persoana.

Totodată, pentru a asigura limitarea ingerințelor arbitrare în drepturile persoanei, Convenția europeană a drepturilor omului prevede în mod expres și

¹ Zarafiu, Andrei, Iordache Liviu, „*Repere actuale în dinamica măsurilor asigurătorii în materie penală*”, Forum Juridic nr. 1 / 2025.

limitativ, la articolul 5 paragraful 1, cazurile legale în care este posibilă restrângerea dreptului fundamental la libertate și siguranță².

În legislația internă, restrângerea dreptului la libertate este guvernată de dispozițiile art. 53 din Constituție, care prevăd că *restrângerea exercitiului unor drepturi și libertăți poate fi dispusă sub condiția necesității sale într-o societate democratică și de asemenea, măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o*.

II. Considerații generale privind măsurile preventive

Restrângerea drepturilor în cadrul procesului penal se poate realiza doar prin intermediul unor instrumente legale cu caracter adiacent soluționării fondului cauzei penale, denumite măsuri procesuale.

În doctrină³ s-a arătat că măsurile procesuale reprezintă *„instituții de drept procesual penal care constau în anumite privațiuni sau constrângeri personale sau reale, determinate în condițiile și împrejurările în care se desfășoară procesul penal”*.

Într-o altă opinie⁴, s-a considerat că măsura procesuală este *„un mijloc de constrângere prin care organul judiciar asigură îndeplinirea de către părți și celelalte persoane care participă la proces a obligațiilor lor procesuale și garantează executarea pedepsei și repararea pagubei produse prin infracțiune”*. Deși prin această definiție este surprinsă esența conținutului măsurilor preventive, apreciem că, în ceea ce privește garantarea executării pedepsei, doctrina trebuie coroborată cu viziunea Curții europene a drepturilor omului, care admite prin jurisprudența sa ipoteza pronunțării unei soluții de achitare în urma desfășurării procesului penal cu acuzatul sub imperiul unei măsuri preventive (în lipsa acestei perspective, interpretarea pare desuetă).

² În acest sens, art. 5 paragraf 1 din Convenție: „Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale: a. dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent; b. dacă a făcut obiectul unei arestări sau dețineri legale pentru nerespectarea unei hotărâri pronunțate de un tribunal, conform legii, ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege; c. dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a se bănui că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice ale necesității de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia (s.n.); d. dacă este vorba de detenția legală a unui minor, hotărâtă pentru educația sa sub supraveghere sau despre detenția sa legală, în vederea aducerii sale în fața autorității competente; e. dacă este vorba despre detenția legală a unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond; f. dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane în scopul împiedicării patrunderii ilegale pe teritoriu sau împotriva căreia se afla în curs o procedura de expulzare ori de extradare.

³ Dongoroz, Kahane; Antoniu, Bulai; Iliescu, Stănoiu, Explicații teoretice ale Codului penal român, Partea generală vol. I, Editura Academiei, 1975, p. 308.

⁴ Theodoru, Drept procesual penal român, Partea generală, vol. II, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași, Facultatea de Drept, Iași, 1974, p. 191.

Măsurile procesuale au, aşadar, natura unor instrumente de constrângere, ce apar din necesitatea îndeplinirii scopului imediat al procesului penal⁵. Astfel, în considerarea necesităţii realizării tragerii la răspundere penală prin exercitarea acţiunii penale, măsurile procesuale îşi găsesc funcţionalitatea prin modalitatea de asigurare a bunei desfăşurări a procesului penal şi garantarea îndeplinirii activităţii organelor judiciare.

Măsurile procesuale au, ca regulă, în acord cu optica Curţii Europene a Drepturilor Omului şi jurisprudenţa naţională, un caracter eventual, fiind angrenate în cadrul procesului penal cu titlu subsidiar, în lipsa temeiurilor care să permită desfăşurarea activităţilor judiciare în condiţiile necesare soluţionării cauzei.

Totodată, prin funcţia pe care o îndeplinesc în cadrul procesului penal, se remarcă şi natura provizorie, ca trăsătură fundamentală a acestor instrumente procesuale. Astfel, măsurile procesuale sunt dispuse pentru o durată determinată în timp şi pot fi revocate la încetarea temeiurilor pentru care au fost dispuse. Mai mult decât atât, la pronunţarea unei hotărâri definitive prin care se pronunţă o soluţie asupra fondului cauzei, aceste măsuri încetează de drept, fiind aplicabile exclusiv în limitele procesului penal. În lipsa unor atare mecanisme, considerăm că desfăşurarea normală a activităţilor judiciare ar fi incertă.

În doctrină⁶, măsurile procesuale au fost clasificate, potrivit criteriului legal, în măsuri preventive şi în alte măsuri procesuale, acestea din urmă incluzând măsurile asigurătorii, măsurile de siguranţă, restituirea lucrurilor şi restabilirea situaţiei anterioare. Se remarcă, aşadar, importanţa pe care legiuitorul o acordă măsurilor de prevenţie prevăzute de Codul de procedură penală în Titlul V, Capitolul I al Părţii generale.

În literatura de specialitate, măsurile preventive au fost privite în ansamblu ca fiind instituţii de drept procesual penal prin care subiectul pasiv al raportului de tragere la răspundere penală este împiedicat să întreprindă anumite activităţi care s-ar răsfrânge negativ asupra desfăşurării procesului penal sau asupra atingerii scopului acestuia⁷.

Trăsătura fundamentală a măsurilor preventive este aceea că îndeplinesc o funcţie de prevenţie, iar nu una sancţionatoare. Această condiţie are puternice implicaţii în derularea procedurilor judiciare, având drept scop practic eliminarea riscului sustragerii suspectului ori a inculpatului de la urmărirea penală sau de la judecată ori al prevenirii săvârşirii unei alte infracţiuni.

Forma normativă actuală a măsurilor de prevenţie este rezultatul unor procese succesive de modificări legislative concentrate pe valorificarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale umane.

⁵ Neagu, Ion, *Tratat de procedură penală*, Editura Pro, 1997, p. 312.

⁶ Iugan, Andrei-Viorel, *Măsurile procesuale*, Editura C.H. Beck, 2023, p. 4.

⁷ Neagu, Ion, *Tratat de procedură penală*, Editura Pro, 1997, p. 314.

În urma modificărilor legislative apărute în anul 2014, legiuitorul a echilibrat raportul dintre măsurile preventive privative de libertate și cele restrictive⁸, consacrând un sistem gradual, care facilitează individualizarea cât mai corectă a gravității faptelor ce fac obiectul acuzației, în vederea îndeplinirii scopului acestor instituții.

Art. 202 alin. (4) C. pr. pen. enunță măsurile preventive privative de libertate, respectiv reținerea, arestul la domiciliu și arestarea preventivă, dar și măsurile preventive restrictive de libertate, acestea fiind controlul judiciar și controlul judiciar pe cauțiune.

III. Repere de interpretare a condițiilor generale de luare a măsurilor preventive

1. Noțiunea de „indicii temeinice” din perspectiva standardului probator

Art. 202 din Codul de procedură penală reprezintă sediul general în materia măsurilor preventive, la nivelul acestui articol instituindu-se și condițiile generale de luare a ansamblului măsurilor preventive, fără a distinge, însă, între cele privative și cele restrictive de libertate. Prima dintre condițiile prevăzute de acest text normativ a suscitat controverse doctrinare, prin formularea incertă a cerințelor impuse de lege, măsurile preventive putând fi dispuse dacă există probe sau indicii temeinice din care rezultă suspiciunea rezonabilă că o persoană a săvârșit o infracțiune.

Această condiție supune atenției, în esență, problematica standardului probator necesar pentru dispunerea, în condiții de legalitate și proporționalitate a măsurilor de prevenție. În vreme ce din perspectiva măsurilor restrictive de libertate, norma poate părea mai flexibilă, măsura arestului la domiciliu sau a arestării preventive impune o strictețe suplimentară în interpretare care se datorează caracterului său deosebit de sever, ce intervine în cadrul procesului penal cu caracter excepțional.

Cu titlu preliminar, subliniem faptul că măsurile preventive, specie a măsurilor procesuale, pot fi dispuse numai într-un cadru procesual definit. Cadrul procesual debutează cu emiterea ordonanței de începere a urmăririi penale *in rem* și are ca limită finală, de regulă, pronunțarea unei hotărâri definitive prin care se soluționează fondul cauzei. În interiorul procesului penal, „înfăptuirea justiției penale depinde, în principal, de sistemul probelor”⁹.

În lumina dispozițiilor art. 97 C. pr. pen, probele constituie elemente de fapt care servesc la constatarea existenței sau inexistenței unei infracțiuni, la identificarea persoanei care a săvârșit-o și la cunoașterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei și care contribuie la aflarea adevărului în procesul penal. Astfel, subsumarea materialului

⁸ *Idem.*

⁹ Neagu, Ion, *Tratat de procedură penală*, Editura Pro, 1997, p. 257.

probator condiției de legalitate a administrării probelor apare ca cerință *sine qua non* în luarea unei măsuri preventive.

Totodată, se observă faptul că există o legătură indisolubilă între noțiunea de probă și mijloc de probă, acesta din urmă reprezentând mijlocul legal prin care probei i se atribuie capacitatea de a produce efecte în cadrul procesului penal. Mijlocul de probă, însă, nu poate fi disociat de procedeul probator, acesta fiind instrumentul legal prin care se obține mijlocul de probă.

Forma actuală a art. 202 alin. (1) C. pr. pen. înglobează, de asemenea, în conținutul său o reminiscență din vechea reglementare adiacentă probelor, care însă oferea și o definiție legală noțiunii de „indicii temeinice”. Astfel, art. 61¹ din Codul de procedură penală anterior stipula ca indicii temeinice orice date existente în cauză din care să rezulte o presupunere rezonabilă că persoana față de care se efectuează acte premergătoare sau acte de urmărire penală a săvârșit fapta.

Varianța legislativă de a păstra în conținutul normei enunțate noțiunea de indicii temeinice, în pofida suprimării dispoziției cu rol explicativ, a fost aspru criticată în doctrină.

O primă critică adusă în literatura de specialitate a fost aceea că, în contextul modificării și renunțării la definirea acestei terminologii, menținerea noțiunii în forma actuală a art. 202 C. pr. pen. ar deveni caducă¹⁰.

Totodată, în mod corect, s-a subliniat faptul că, în actualul context legislativ, condițiile generale de luare a măsurilor preventive relevă o incongruență în coroborarea dispoziției normate în mod general cu prevederile speciale instituite prin art. 223 alin. (1) C. pr. pen., stipulate în materia dispunerii arestului preventiv, dar care își găsesc aplicabilitate și cu privire la arestul la domiciliu și controlul judiciar pe cauțiune¹¹.

Față de dispozițiile speciale instituite de legiuitor în privința reținerii și a controlului judiciar, care trimit la condițiile generale de luare a măsurilor preventive, se remarcă o formulare legală mai permisivă, ce nu ar restrânge raportarea măsurii preventive exclusiv la materialul probator.

Considerăm, totuși, că, în pofida lipsei unei definiții juridice exprese, vechea reglementare poate oferi încă o traiectorie de interpretare în vederea limitării aprecierilor subiective și neunitare asupra condițiilor generale ale măsurilor preventive. Se remarcă, astfel, faptul că din perspectiva anterioarei variante legislative, indiciile temeinice promovau utilizarea unor informații ce nu se circumscriu esențialmente mijloacelor de probă, ci presupun raționamentul logico-juridic al organelor judiciare.

În încercarea de a oferi o interpretare actuală, care să răspundă problematicei enunțate, opinăm că opțiunea legiuitorului de a menține în forma normată a art. 202

¹⁰ Micu, Bogdan; Slăvoiu, Radu; Zarafiu, Andrei, *Procedură Penală*, București: Editura Hamangiu, 2022, p. 290.

¹¹ Iugan, Andrei-Viorel, *Măsurile procesuale*, Editura C.H. Beck, 2023, pp. 5-6.

alin. (1) C. pr. pen (în vigoare) noțiunea de „indicii temeinice” se poate explica prin aceea că delimitarea dintre standardul probator cerut de lege prin terminologia „probe sau indicii temeinice” față de prevederea „numai (...) probe” se realizează prin procesul de apreciere liberă a acestor elemente. Permisivitatea legislativă de a dispune măsurile preventive pe baza probelor sau a indiciilor temeinice implică o convingere intimă a organului judiciar care se pronunță. Cu toate acestea, formularea imperativă „numai dacă din probe rezultă” obligă judecătorul la formarea unei opinii din poziția unui observator obiectiv, lipsit de conștiința juridică personală.

Potrivit doctrinei¹², conștiința juridică este definită ca „o formă a conștiinței sociale”, aceasta cuprinzând „ideile, sentimentele și volițiunile care au ca obiect dreptul și atitudinea față de drept” și contribuind „la valorificarea exactă a realității obiective înfățișate în cauzele penale prin intermediul probelor”, din perspectiva unei reflecții active a existenței sociale, fundamentată pe cunoaștere și apreciere¹³. În ceea ce privește convingerea organelor judiciare, în literatura de specialitate¹⁴ s-a subliniat importanța existenței probelor, elemente de ordin obiectiv, ce reprezintă un fundament esențial în vederea formării unui grad de certitudine, sentiment ce apare ca rezultat al unui proces psihic privitor la posibila existență a unei infracțiuni. Admitem faptul că dispunerea unei măsuri preventive nu poate fi motivată într-o măsură determinantă pe un alt fundament în afara probelor legal administrate, însă convingerea că în cauză se impune luarea unei măsuri de prevenție care să servească la atingerea scopului procesului penal ar putea fi bazată pe raționamentul logic (indicii temeinice), în acord cu conștiința juridică formată prin prisma experienței organului judiciar. Practic, în accepțiunea interpretării pe care o supunem atenției, organul judiciar își poate fundamenta aprecierea pe materialul probator din cauza, dar determinarea de a produce ingerința în dreptul persoanei poate apărea ca o convingere a conștiinței juridice.

Tot în considerarea condițiilor de luare a măsurilor preventive, se remarcă faptul că opțiunea legislativă relevată de dispozițiile art. 223 alin. (1) C. pr. pen. reprezintă o consecință a rigorilor impuse la nivel unional împotriva arbitrariului relativ la detenția și privarea de libertate a persoanei. Această consecință subliniază poziția excepțională pe care măsurile preventive privative de libertate o ocupă în procesul penal, fiind măsurile cele mai severe.

Delimitarea între măsurile preventive, restrictive ori privative de libertate se realizează prin aprecierea, pe baza probelor, a necesității și proporționalității, prin raportare la sistemul gradual de severitate instituit pe cale legală.

În acest sens, Codul de procedură penală prevede că *„măsurile preventive trebuie să fie proporționale cu gravitatea acuzației aduse persoanei față de care este luată și necesare pentru realizarea scopului urmărit prin dispunerea acesteia”*.

¹² A. Nischitz, Conștiința juridică, Editura științifică, 1964, pp. 56-57.

¹³ N. Volonciu, Drept procesual penal, București, Editura didactică și pedagogică, 1972, p. 156.

¹⁴ Theodoru, Drept procesual penal român, Partea generală, vol. II, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași, Facultatea de Drept, Iași, 1974, pp. 98-99.

Plecând de la dispozițiile referitoare la dreptul la libertate prevăzut de legea fundamentală, putem observa că această condiție subliniază condiția proporționalității cu situația care a determinat-o. În ceea ce privește principiul proporționalității, în Convenția europeană privind drepturile omului cerința de proporționalitate este menționată în chestiuni de încălcare a libertății individuale (art. 5). Există o demarcație fină între lipsirea de libertate în mod legal și ilegal, care este dată tocmai de proporționalitate. Îngrădirea unor drepturi, pentru a fi legală, spuneam că trebuie să fie proporțională, adică situația de fapt a consecințelor resimțite ca urmare a luării unei măsuri preventive să nu depășească scopul pentru care au fost luate aceste măsuri.

În considerarea sistemului gradual de severitate al măsurilor preventive raportat la proporționalitatea aplicării acestora, standardul probator necesar apare, așadar, ca o modalitate de individualizare.

Pe de o parte, reținerea este măsura preventivă privativă de libertate cea mai blândă, care se poate dispune atât de organul de cercetare penală, cât și de procuror, exclusiv în faza de urmărire penală. Particularitatea acestei măsuri preventive rezidă în faptul că poate fi dispusă pe o perioadă de 24 de ore și în cazul suspectului, nu doar a inculpatului.

Relativ la cerințele impuse de lege pentru ca persoana vizată să devină suspect în cauză, legiuitorul enunță necesitatea existenței unor probe din care să rezulte bănuiala rezonabilă că o anumită persoană a săvârșit fapta pentru care s-a început urmărirea penală și nu există vreunul dintre cazurile prevăzute la art. 16 alin. (1) C. pr. pen.

În schimb, art. 15 din același act normativ stipulează că acțiunea penală se pune în mișcare și se exercită când există probe din care rezultă presupunerea rezonabilă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există cazuri care să împiedice punerea în mișcare sau exercitarea acesteia, persoana acuzată dobândind calitatea de inculpat.

Este evident faptul că materialul probator care susține dispunerea unei măsuri preventive în sarcina persoanei acuzate nu poate fi inferior celui care determină calitatea de suspect în cazul reținerii. Mai mult decât atât, apreciem că punerea în mișcare a acțiunii penale și exercitarea acesteia impune un standard al probelor superior celui care a generat dobândirea calității de suspect. Așadar, reiese fără putință de tăgadă că în cazul măsurilor preventive care se pot stabili în sarcina inculpatului, probatoriul în cauză nu poate fi mai redus decât cel care a condus la punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale.

Pe de altă parte, la polul opus se află măsura arestului preventiv, care, astfel cum am precizat anterior, dispune de o reglementare specială, superioară, care subsumează standardul probator condițiilor de administrare a probelor, oferind astfel garanțiile impuse de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

2. Nivelul probator impus prin sintagma „suspiciune rezonabilă”

Tot din perspectiva materialului probator trebuie înțeleasă și noțiunea de „suspiciune rezonabilă”, care, în lipsa unei prevederi exprese care să stabilească în mod incontestabil și unitar aplicarea corectă a textului legal prezintă ambiguități de interpretare în practica judiciară.

În acest sens, în vederea consacării unei practici judiciare unitare, Curtea Constituțională, prin Decizia 10/2018¹⁵ a reținut că, deși nu exista o definiție legală a noțiunii de „suspiciune rezonabilă”, Curtea Europeană a Drepturilor Omului trasează prin jurisprudența sa, în linii mari conceptul, reținând că existența unor „suspiciuni rezonabile” că a fost comisă o infracțiune presupune fapte sau informații capabile să convingă un observator obiectiv că persoana urmărită sau judecată penal poate să fi comis infracțiunea.

Această abordare constituie, în fapt, o aplicare a dispozițiilor articolului 5 paragraful 1 din Convenție, care admite că o persoană poate fi privată de libertate atunci când există motive verosimile, credibile că aceasta a săvârșit o infracțiune. Totuși, ceea ce poate fi considerat „rezonabil”, mai spune Curtea, depinde de aspectele particulare ale cauzei. Așadar, conceptul de rezonabil prezintă în continuare o anumită flexibilitate în interpretare.

Considerăm relevantă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului care promovează luarea măsurilor preventive cu caracter excepțional, regula generală fiind reprezentată de desfășurarea procesului penal fără existența acestora.

Sub nicio formă materialul probator nu ar trebui să analizeze în profunzime fondul cauzei și dincolo de orice îndoială rezonabilă să demonstreze săvârșirea infracțiunii de către persoana inculpatului. Într-o atare situație, nu doar ca s-ar încălca prezumția de nevinovăție consacrată cu valoare de principiu de art. 4 C. pr. pen, ci mai mult decât atât, ar pune în discuție compatibilitatea organului judiciar care se pronunță asupra măsurii preventive.

În sprijinul acestei opinii se învederează *Cauza E.M.B contra României*¹⁶, prin care s-a precizat că există o diferență fundamentală între afirmația că o persoană este bănuită de comiterea unei infracțiuni și afirmația că persoana acuzată a comis acea infracțiune, în lipsa unei soluții definitive de condamnare.

Analiza asupra probelor trebuie realizată, așadar, exclusiv prin prisma îndeplinirii condiției astfel cum este enunțată de art. 202 C. pr. pen, adică cu privire la luarea măsurii de prevenție, ceea ce nu afectează compatibilitatea judecătorului pentru că nu se prejudică fondul cauzei¹⁷.

¹⁵ Decizia nr. 10/2018 este în vigoare din data de 30 martie 2018 și publicată în Monitorul Oficial nr. 284 din 30 martie 2018.

¹⁶ Ghigheci, Cristinel ș.a., Arestarea preventivă și deținerea nelegală. Hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului pronunțate în cauzele împotriva României, Editura Universitară, 2015, p. 9.

¹⁷ Micu, Bogdan; Slăvoiu, Radu; Zarafiu, Andrei, Procedură Penală, București: Editura Hamangiu, 2022, p. 291.

CONCLUZII

Încheiem prin a arăta faptul că legislația actuală în privința condițiilor generale de luare a măsurilor preventive, în ciuda garanțiilor oferite împotriva arbitrariului în materia privării de libertate, nu asigură încă o linie unitară de apreciere a materialului probator sau a determinării unei interpretări obiective în care să se concretizeze noțiunea de „suspiciune”.

Cu toate acestea, atât jurisprudența CEDO, cât și reglementarea internă trasează limite de apreciere, oferind prin aceasta libertatea aprecierii acestor noțiuni și concepte, o libertate necesară având în vedere pluralitatea fenomenelor întâlnite în practică, ce nu se pot suprapune perfect unui tabel al tipicității abstracte.

Referințe bibliografice:

1. Ghigheci, Cristinel; Călin Dragoș; Militaru Ionuț; Vasiescu, Mihaela; Călin, Roxana-Maria; Cîrciumaru, Lavinia; Zaharia, Lucia; Coțoveanu, Paula-Andrada; Mihăiță, Florin; Radu, Cristina; Constantinescu, Victor; Ghergheșanu, Alexandra; Bozeșan, Vasile; Ramașcanu, Beatrice; Lăncrănjan, Alexandra; Balan, Iulian: Arestarea preventivă și deținerea nelegală. Hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului pronunțate în cauzele împotriva României, Editura Universitară, 2015.
2. Iugan, Andrei-Viorel, Măsurile procesuale, Editura C.H. Beck, 2023.
3. Micu, Bogdan; Slăvoiu, Radu; Zarafiu, Andrei, Procedură Penală, București: Editura Hamangiu, 2022.
4. Neagu, Ion, Tratat de procedură penală, Editura Pro, 1997.
5. Zarafiu, Andrei, Arestarea preventivă, Editura C.H. Beck, 2010.
6. Zarafiu, Andrei, Iordache Liviu, „*Repere actuale în dinamica măsurilor asiguratorii în materie penală*”, Forum Juridic nr. 1/2025.
7. Constituția României, revizuită prin Legea nr. 429/2003 (Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758/29.10.2003, renumerotată și republicată în M. Of. nr. 767/31.10.2003).
8. Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală publicată în Monitorul Oficial cu nr. 486 din 15 iulie 2010, cu modificările și completările ulterioare.